

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 14 lutego 2019 r.

Pozycja 39

POSTANOWIENIE z dnia 18 grudnia 2018 r. Sygn. akt Ts 73/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej B.H. i M.S. w sprawie zgodności:

art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2015 r. poz. 2082, ze zm.) z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, w związku z art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać skardze konstytucyjnej dalszy bieg.

UZASADNIENIE

1. W skardze konstytucyjnej, wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 30 kwietnia 2018 r. (data nadania) B.H. i M.S. (dalej: skarżące) wystąpiły o stwierdzenie, że art. 1 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2017 r. poz. 682, ze zm.; dalej: k.r.o.) w zakresie, w jakim „nie umożliwia zawarcia małżeństwa przez dwie osoby tej samej płci, a co najmniej nie przewiduje jakiejkolwiek formy prawnej instytucjonalizacji związków tworzonych przez osoby tej samej płci jest niezgodny z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3, w związku z art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Skarga konstytucyjna została wniesiona w związku z następującą sprawą.

Skarżące 12 listopada 2015 r. złożyły w Urzędzie Stanu Cywilnego (dalej: USC) w Z. zapewnienia o nieistnieniu okoliczności wyłączających zawarcie małżeństwa, o których mowa w art. 4 k.r.o. oraz art. 76 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 2064, ze zm.; dalej: p.a.s.c.).

W pismach z 18 listopada 2015 r. (znaki urzędowe: [...]) Kierownik USC powiadomił skarżące o odmowie przyjęcia od nich powyższych zapewnień. Poinformowano skarżące, że wzór zapewnienia – określony w załączniku nr 35 do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 29 stycznia 2015 r. w sprawie wzorów dokumentów wydawanych z zakresu rejestracji stanu cywilnego (Dz. U. z 2015 r. poz. 194, dalej: rozporządzenie) nie przewiduje możliwości złożenia zapewnienia przez osoby tej samej płci.

Skarżące wystąpiły do Sądu Rejonowego w Z. o rozstrzygnięcie, czy przyczyny od-

mowy przyjęcia od nich oświadczeń, wskazane w piśmie Kierownika USC uzasadniają odmowę dokonania przez niego tej czynności. Podniosły, że treść otrzymanego pisma wskazuje, iż doszło do rozpatrzenia ich sprawy w USC, lecz z wynikiem negatywnym, w związku z czym zastosowany powinien być zostać tryb przewidziany w art. 89 p.a.s.c. W opinii skarżących przepis ten, „określający treść protokołu przyjęcia oświadczeń o wstąpieniu w związek małżeński, nie wskazuje na różnicę płci nupturientów, a wskazanie tej różnicy w załączniku wykracza poza granicę delegacji ustawowej”.

Sąd Rejonowy w Z. Wydział Cywilny odrzucił wnioski skarżących postanowieniami z 6 kwietnia 2016 r. (sygn. [...] oraz [...]). W jego ocenie nie doszło do rozpatrzenia i odmowy przyjęcia przez Kierownika USC zapewnień skarżących o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa, a rozpoznaniu przez sąd podlega jedynie odmowa przyjęcia takiego zapewnienia. W związku z powyższym Sąd Rejonowy uznał drogę sądową za niedopuszczalną.

Skarżące 4 maja 2016 r. wniosły zażalenia na postanowienia Sądu Rejonowego wnosząc o ich uchylenie i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania. Sąd Okręgowy w L. Wydział Cywilny Odwoławczy w postanowieniach z 25 sierpnia 2016 r. (sygn. [...] i [...]) stwierdził, że Sąd I instancji „błędnie uznał, że w okolicznościach sprawy nie doszło do odmowy przyjęcia przez Kierownika USC zapewniania oraz wydania zaświadczenia, co skutkowało błędnym przyjęciem niedopuszczalności sądowej” i uchylił powyższe postanowienia Sądu Rejonowego, w konsekwencji czego wnioski skarżących podlegały dalszemu rozpoznaniu przez Sąd Rejonowy w Z. 16 września 2016 r., na posiedzeniach niejawnych, Sąd Rejonowy nie uwzględnił wniosków skarżących (sygn. [...] i [...]), gdyż uznał, że przyczyny odmowy przyjęcia zapewnienia o braku przeszkód do zawarcia małżeństwa uzasadniają odmowę dokonania przez niego czynności.

13 stycznia 2017 r. skarżące wniosły apelacje od postanowień Sądu Rejonowego w Z. z 16 września 2016 r., powołując się na naruszenie art. 564 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 155, ze zm.). Sąd Okręgowy w L. Wydział Cywilny Odwoławczy postanowieniami z 27 marca 2017 r. (sygn. [...] i [...]) uwzględnił obie apelacje i postanowił uchylić zaskarżone postanowienia, znieść postępowania w sprawach od 16 września 2016 r. i przekazać je do ponownego rozstrzygnięcia Sądowi Rejonowemu w Z.

Postanowieniem z 3 sierpnia 2017 r. Sąd Rejonowy w Z. uznał, że okoliczności przedstawione przez Kierownika USC wskazane w zawiadomieniu z 18 listopada 2015 r. uzasadniały odmowę wydania skarżącym zaświadczenia o braku przeszkód do wstąpienia w związek małżeński.

Od powyższego postanowienia skarżące wniosły apelację do Sądu Okręgowego w L. Wydział Cywilny Odwoławczy, który 12 grudnia 2017 r. oddalił ją jako bezzasadną (sygn. [...]).

2. Zdaniem skarżących, zaskarżony przepis narusza art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z tego względu, że uniemożliwia zawarcie małżeństwa dwóm osobom tej samej płci, a co najmniej – nie przewiduje formy prawnej instytucjonalizacji ich związków.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym. Służy ono wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygnięcia. Trybunał wydaje postanowienie o nadaniu skardze kon-

stytucyjnej dalszego biegu, gdy spełnia ona wymagania przewidziane w ustawie oraz nie zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p. TK.

W ocenie Trybunału skarga konstytucyjna spełnia wymogi formalne wynikające z art. 79 ust. 1 Konstytucji oraz z przepisów u.o.t.p. TK.

Jak ustalił Trybunał, skargę konstytucyjną złożył w imieniu skarżących adwokat, który przedstawił stosowne pełnomocnictwo. Skarżące wyczerpały przysługującą im drogę prawną, ponieważ od postanowienia Sądu Okręgowego w L. Wydział Cywilny Odwoławczy z 12 grudnia 2017 r. (sygn. [...]) nie przysługują żadne zwyczajne środki zaskarżenia.

Trybunał stwierdza też, że skarżące dochowały trzymiesięcznego terminu do wniesienia skargi wynikającego z art. 77 ust. 1 u.o.t.p. TK, ponieważ postanowienie Sądu Okręgowego zostało doręczone pełnomocnikowi 1 lutego 2018 r., zaś skarga konstytucyjna została wniesiona 30 kwietnia 2018 r. (data nadania).

Skarżące, adekwatnie zarówno do treści orzeczenia wydanego w ich sprawie, jak i do zarzutów sformułowanych w skardze, określiły przedmiot zaskarżenia – art. 1 § 1 k.r.o. Przedstawiły także argumenty uprawdopodobniające zarzut naruszenia przysługujących im praw wynikających z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 32 ust. 1 i 2 oraz art. 30 Konstytucji.

Tym samym należy przyjąć, że skarżące wypełniły obowiązki wynikające z art. 53 u.o.t.p. TK, co uzasadnia nadanie analizowanej skardze konstytucyjnej dalszego biegu.